

Aan	De colleges van gedeputeerde staten van alle provincies; c.c. het Interprovinciaal Overleg
Onderwerp	Circulaire inwerkingtreding Wet extern klachtrecht
Doelstelling	Informatie
Juridische grondslag	geen
Relaties met andere circulaire's	geen
Ingangsdatum	8 maart 2005
Geldig tot	1 januari 2006

Datum
8 maart 2005

Kenmerk
2005-0000030802

Onderdeel
CZW

Inlichtingen
M.Vos
T (070) 426 7229
F (070) 426 7634

Blad
1 van 6

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Schedeldoekshaven
200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Datum
8 maart 2005

Kenmerk
2005-0000030802

Blad
2 van 6

1 - Algemeen

In Staatsblad 71 van 22 februari jl. is de Wet extern klachtrecht gepubliceerd. De inwerkingtreding van deze wet wordt geregeld bij een koninklijk besluit dat binnenkort eveneens zal worden gepubliceerd in het Staatsblad.

Extern klachtrecht biedt de burger het recht op een onafhankelijke behandeling van klachten over gedragingen van bestuursorganen door een aan het bestuur 'externe' klachtinstantie. De Wet extern klachtrecht voorziet in een algemene regeling voor een onafhankelijke klachtbehandeling en in een landelijk dekkend stelsel van onafhankelijke klachtinstanties. Andere aanpassingen betreffen de wettelijke bescherming van het gebruik van de naam ombudsman in de publieke sector en het wettelijk vastleggen van de interventiemethode van de (Nationale) ombudsman.

De Wet extern klachtrecht bevat een aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een regeling over de behandeling van klachten over bestuursorganen door een ombudsman (titel 9.2 Awb) en daarmee samenhangende wijzigingen van de Wet Nationale ombudsman, de Gemeentewet, de Provinciewet, de Waterschapswet en de Wet gemeenschappelijke regelingen. In de Provinciewet wordt onder andere een nieuw hoofdstuk IVC opgenomen, handelend over de provinciale ombudsman.

De inwerkingtreding van de wet vindt plaats in twee stappen.

Met ingang van 15 maart 2005 treden in werking:

- a) de toevoeging aan de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van een titel 9.2 over "Klachtbehandeling door een ombudsman" ;
- b) enkele daarmee direct verband houdende wijzigingen in de Awb, in de Wet Nationale ombudsman en in andere wetten die naar de Awb verwijzen;
- c) een aantal kleinere wijzigingen in de Wet Nationale ombudsman.

Deze wijzigingen zijn vooral van belang voor de Nationale ombudsman en voor de wijze van klachtbehandeling door de Nationale ombudsman.

Met ingang van 1 januari 2006 treden in werking:

- a) de wijzigingen van de Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet, Wet gemeenschappelijke regelingen en Wet algemene regels herindeling;
- b) de daarmee direct verband houdende wijzigingen van de artikelen 1a, 1b en 1c van de Wet Nationale ombudsman;
- c) het daarbij behorende overgangsrecht en de evaluatiebepaling.

Deze wijzigingen zijn van belang voor alle provincies.

Datum
8 maart 2005

Kenmerk
2005-0000030802

Blad
3 van 6

Op dit moment wordt tevens een herziening van het Vergoedingenbesluit Wet Nationale ombudsman voorbereid die eveneens met ingang van 1 januari 2006 in werking zal treden. In april 2005 zullen naar verwachting de contouren van het nieuwe vergoedingensysteem bekend worden gemaakt.

2 - Gevolgen van inwerkingtreding voor de provincies

Met deze circulaire wil ik u informeren over de gevolgen die de inwerkingtreding van de Wet extern klachtrecht heeft voor uw provincie.

Op dit moment zijn alle provincies aangesloten bij de Nationale ombudsman. Zij zijn in het verleden als zodanig aangewezen bij ministerieel besluit op basis van de huidige Wet Nationale ombudsman.

Voor alle provincies geldt dat zij de keuze hebben om de aansluiting bij de Nationale ombudsman na 1 januari 2006 voort te zetten, dan wel met ingang van die datum te gaan werken met een eigen ombudsvoorziening, al dan niet in samenwerking met andere overheden.

Beide mogelijkheden worden hieronder besproken. Daarna wordt nog afzonderlijk ingegaan op de gevolgen voor bestaande gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie deelneemt en op de bescherming van de benaming 'ombudsman'.

Provincies die de aansluiting bij de Nationale ombudsman na 1 januari 2006 willen voortzetten

Provincies die de aansluiting bij de Nationale ombudsman na 1 januari 2006 willen voortzetten, hoeven daarvoor niets te doen.

Weliswaar verandert met ingang van 1 januari 2006 het systeem van de Wet Nationale ombudsman - de aanwijzing van provincies bij ministerieel besluit komt te vervallen - maar dat heeft voor de provincies geen gevolgen. Met ingang van 1 januari 2006 vallen provincies namelijk van rechtswege onder de Nationale ombudsman, tenzij zij tijdig aan de Nationale ombudsman gemeld hebben dat zij een eigen ombudsvoorziening hebben ingesteld. Wanneer de Nationale ombudsman van een provincie niet een dergelijke melding ontvangt, zal hij dus vanzelf bevoegd blijven om klachten over bestuursorganen van die provincie te behandelen.

In april 2005 worden de provincies geïnformeerd over de voorgenomen wijziging van het Vergoedingenbesluit Wet Nationale ombudsman.

Datum
8 maart 2005

Kenmerk
2005-0000030802

Blad
4 van 6

Provincies die met ingang van 1 januari 2006 een eigen ombudsvoorziening willen instellen, al dan niet gezamenlijk met anderen.

Provincies die met ingang van 1 januari 2006 een eigen ombudsvoorziening willen instellen, dienen *tijdig* te besluiten tot de instelling - per 1 januari 2006 - van die eigen ombudsvoorziening. 'Tijdig' wil in dit geval zeggen: vóór 1 juli 2005, omdat het instellingsbesluit ook vóór 1 juli 2005 aan de Nationale ombudsman moet zijn toegezonden. Zie daarover artikel 79q, tweede lid, van de Provinciewet zoals dat met ingang van 1 januari 2006 zal luiden.

Een *eigen ombudsvoorziening* kan de vorm hebben van een ombudsman of een ombudscommissie, al dan niet gezamenlijk met andere provincies of met andere decentrale overheden.

Een *instellingsbesluit* kan onderdeel uitmaken van een provinciale verordening waarin ook andere zaken omtrent de ombudsman of ombudscommissie worden geregeld, maar het kan ook een apart besluit zijn, dat wordt genomen voordat een verordening wordt vastgesteld. Een apart instellingsbesluit zal meestal minder voorbereidingstijd vergen en kan dus helpen om de wettelijke termijn van 1 juli 2005 voor de aanmelding te halen.

Na ontvangst van het instellingsbesluit bevestigt de Nationale ombudsman de ontvangst daarvan en neemt hij de provincie op in het *register*, genoemd in het nieuwe artikel 1b, tweede lid, van de Wet Nationale ombudsman, zoals dat met ingang van 1 januari 2006 komt te luiden.

Hiermee staat vast dat de Nationale ombudsman met ingang van 1 januari 2006 niet langer bevoegd is verzoekschriften over gedragingen van bestuursorganen of ambtenaren van de provincie in behandeling te nemen. De voor die datum door de Nationale ombudsman ontvangen verzoekschriften handelt hij nog wel af (zie het nieuwe artikel 18 Wet Nationale ombudsman).

De Nationale ombudsman registreert het instellingsbesluit of de verordening waarin dat besluit is opgenomen, maar hij toetst deze niet inhoudelijk. Het is de verantwoordelijkheid van de provincie om te zorgen dat instellingsbesluit en verordening aan alle wettelijke vereisten voldoen. De Nationale ombudsman gaat alleen na of de instelling is gebaseerd op de nieuwe bepalingen van de Provinciewet en of het instellingsbesluit met ingang van 1 januari 2006 in werking zal treden.

Gevolgen voor bestaande gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie deelneemt.

De nieuwe regeling van het extern klachtrecht in de Algemene wet bestuursrecht is met ingang van 1 januari 2006 eveneens van toepassing op de bestuursorganen van alle gemeenschappelijke regelingen, ook op de op dat moment al bestaande regelingen dus. Zij vallen met ingang van 1 januari 2006 van rechtswege onder de Nationale ombudsman, tenzij:

- in de betrokken gemeenschappelijke regeling zelf wordt aangegeven dat de behandeling van verzoekschriften als bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Awb, zal plaatsvinden door de ombudsman of ombudscommissie van een van de deelnemers aan de regeling;
- én de regeling waarin deze bevoegdheid is ingesteld, aan de Nationale ombudsman is toegezonden.

Zie het nieuwe vierde lid van artikel 10 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel VI van de Wet extern klachtrecht) in samenhang met artikel 1a, eerste lid, onderdeel b, van de Wet Nationale ombudsman, zoals dat met ingang van 1 januari 2006 zal luiden.

Hoe te handelen verschilt ook bij gemeenschappelijke regelingen naar gelang de situatie. Afhankelijk van de gewenste situatie geldt het volgende:

- Voor bestaande gemeenschappelijke regelingen waarvoor de deelnemers vanaf 1 januari 2006 aansluiting bij de Nationale ombudsman wensen, heeft geen actie te worden ondernomen.
- Voor bestaande gemeenschappelijke regelingen waarvoor de deelnemers met ingang van 1 januari 2006 aansluiting willen bij de (met ingang van 1 januari 2006 nieuw ingestelde) ombudsvoorziening van een van de deelnemers, dient de regeling tijdig te worden aangepast; de aangepaste regeling dient met ingang van 1 januari 2006 in werking te treden en moet voor 1 januari 2006 aan de Nationale ombudsman worden toegezonden, die de regeling registreert.

Let op: een externe klachtvoorziening (ombudsman of ombudscommissie) die uitsluitend bevoegd is om klachten te behandelen over de bestuursorganen van een gemeenschappelijke regeling, is dus na 1 januari 2006 niet meer mogelijk.

Datum
8 maart 2005

Kenmerk
2005-0000030802

Blad
6 van 6

Bescherming van het gebruik van de benaming 'ombudsman'

In artikel 9:17 van de Algemene wet bestuursrecht, zoals dat na inwerkingtreding van de Wet extern klachtrecht luidt, is het begrip 'ombudsman' wettelijk gedefinieerd. Deze begripsomschrijving is daarmee richtinggevend voor de gehele publieke sector. Het gaat bij een 'ombudsman' voortaan uitsluitend om de Nationale ombudsman of om een ombudsman of ombudscommissie die is ingesteld krachtens de nieuwe bepalingen in Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet of Wet gemeenschappelijke regelingen.

Eenduidigheid in het taalgebruik op dit punt geeft de burger duidelijkheid over wat hij van een ombudsman mag verwachten wat betreft diens bevoegdheden en het voldoen aan de eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid zoals die in de betrokken wetten zijn uitgewerkt. Waar de benaming 'ombudsman' op dit moment nog wordt gebruikt voor andere personen of instanties, dient daarvoor dus een andere benaming te worden gezocht.

3 - Verdere informatie

Indien u na het voorafgaande nog vragen heeft over de Wet extern klachtrecht en de inwerkingtreding daarvan, dan kunt u op mijn ministerie contact opnemen met mw. mr. M. Vos (tel. 070 - 426 72 29) of met mw. mr. E.C. Drexhage (tel. 070 - 426 66 12).

Met vragen over aansluiting bij de Nationale ombudsman kunt u terecht bij het bureau van de Nationale ombudsman op telefoonnummer 070 - 356 36 29 (mw. mr. I. Mulder of dhr. H.J. Koops).

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

J.W. Remkes

